

Nogmaals het Myriophyllo-Nupharetum bij Denekamp

door

E. J. WEEDA (Amstelveen)

Ten onrechte staat in mijn artikel (WEEDA, 1973) op p. 132 en 134 (tabel 1) vermeld, dat in de oostelijke vakken van het kanaal Almelo-Nordhorn *Myriophyllum spicatum* voorkomt. Voorzover is na te gaan groeit er alleen *M. verticillatum*. Ter aanvulling nog het volgende:

Verder westelijk in het kanaal, in het traject Reutum-Almelo, neemt onder de nymphaeïden-vegetaties in het open water het Nymphoidetum peltatae een belangrijke plaats in. Daarnaast komt hier en daar het Myriophyllo-Nupharetum voor. In de buurt van Weerselo zien we *Myriophyllum spicatum*, evenals *Polygonum amphibium* op gestoorde plekken in het randgedeelte van het kanaal optreden. Westwaarts gaat *M. spicatum* in het open water *M. verticillatum* vervangen, wat mogelijk samenhangt met een toeneming van de voedselrijkdom van het water in de richting van de stad Almelo.

De vraag kan worden gesteld of de Nederlandse *Nymphaeaceae*-vegetaties door WESTHOFF & DEN HELD (1969) wel terecht als Potameto (natantis)-Nupharetum worden beschouwd. De in oude rivierlopen voorkomende *Nymphaea*- en *Nuphar*-vegetaties zijn zeer soortenarm en bevatten zelden *Potamogeton natans* (zie o.a. VAN DONSELAAR, 1961). Van de *Nymphaeaceae*-vegetaties in het Hafdistrikt zijn tot dusver niet veel opnamen gepubliceerd; vermoedelijk zullen zij bij onderzoek meer *Myriophyllum spicatum* en *Ceratophyllum demersum* dan *Potamogeton natans*

blijken te bevatten. Soortgelijke combinaties van *Nymphaeaceae* met *M. spicatum* en *C. demersum*, met weinig of geen *M. verticillatum* en *P. natans*, zijn ook bekend van rivierlopen in Nedersaksen (WEBER-OLDECOP, 1973) en van de Bodensee (LANG, 1973), terwijl in dezelfde streken ook het Myriophyllo verticillati-Nupharetum (s. str.) voorkomt; het gaat dus niet om vicarianten, het onderscheid is vnl. edafisch bepaald. Beide typen *Nymphaeaceae*-vegetaties kunnen worden samengevat als Myriophyllo-Nupharetum (s.l.), waarin het noemen naar *Myriophyllum* zowel op *M. spicatum* als op *M. verticillatum* betrekking heeft. Aan WEBER-OLDECOP (1973) is het volgende schema ontleend (vgl. ook LANG, 1973, p. 99–100):

Myriophyllo-Nupharetum W. Koch 1926. Kentaxa: *Nuphar lutea*, *Nymphaea alba*. Subassociaties:

1) typicum (=myriophylletosum verticillati). Diff.: *Myriophyllum verticillatum* en enkele *Potamogeton*-soorten. In meso-eutroof water.

2) ceratophylletosum demersi. Diff.: *Myriophyllum spicatum*, *Ceratophyllum demersum*. In eutroof, vaak kalkrijk water.

Overgangen komen voor. Of dit schema ook in Midden-Europa van toepassing is, moet nog blijken.

Tenslotte een tweetal opnamen van het Myriophyllo-Nupharetum uit het kanaal Almelo-Nordhorn, beide van een vierkante waterproefvlakte van 50 m² buiten bereik van de oevervegetatie. Opname 75023 is gemaakt in het vak aan de westzijde van de Grensweg (IVON-hok 29.22.43) op 6.IX.1975; opname 75020 in het kleine vak tussen de autoweg Weerselo-Tubbergen en de parallelweg daarvan (IVON-hok 28.37.34) op 25.VIII.1975. De gebruikte schaal is die van LONDO (1975).

Nummer opname	75023	75020
Bedekking nymphaeiden	30%	10%
Bedekking elodeiden + ceratophylliden	5%	15%
<i>Potamogeton natans</i>	3	a4
<i>Nymphaea alba</i>	p4	1-
<i>Myriophyllum verticillatum</i>	a2	1-
<i>Nuphar lutea</i>	r1	r1
<i>Ceratophyllum demersum</i>	.	1+
<i>Potamogeton lucens</i>	p2	.
<i>Utricularia australis</i> (= <i>U. neglecta</i>)	p2	.

Overige vegetaties in opname 75020: bedekking < 1%. *Hydrocharis morsus-ranae* r1; *Glyceria maxima* r1.

Literatuur

- DONSELAAR, J. VAN, 1961. On the vegetation of former river beds in the Netherlands. Wentia 5, p. 1–85.
- LANG, G., 1973. Die Vegetation des westlichen Bodenseegebietes. Pflanzensoziologie 17. Jena.
- LONDO, G., 1975. De decimale schaal voor vegetatiekundige opnamen van permanente kwadraten. Gorteria 7 (7), p. 101–106.
- WEBER-OLDECOP, D. W., 1973. Das Myriophyllo-Nupharetum W. Koch 1926 in Altwassern der Aller-Talsand-Ebene. Mitt. Flor.-soz. Arbeitsgem. N.F. 15/16, p. 88–90.
- WEEDA, E. J., 1973. Het Myriophyllo verticillati—Nupharetum bij Denekamp. Gorteria 6 (8), p. 131–136.
- WESTHOFF, V. & A. J. DEN HELD, 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. Zutphen.

Summary

In addition to his paper in *Gorteria* 6 (8), 1973, p. 131—136, the author discusses the Dutch water-vegetations rich in *Nymphaeaceae*, and gives two records of the Myriophyllo-Nupharetum in the Almelo-Nordhorn canal (prov. of Overijssel).